

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСП «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ, ПРАВА ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗУНУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ»

Василь МАРТИНЮК

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ПСИХОЛОГІЇ»

Освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр

Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність – 053 Психологія

Освітньо-професійна програма – «Психологія»

Циклова комісія суспільних та психологічних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)	Загальний обсяг год.	Екзамен/ залік
Денна	4	7,8	37	52	91	180	Залік – 7 Екзамен – 8

Тернопіль – 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія затвердженої Педагогічною радою ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ» «26» серпня 2020 р.

Робоча програма складена викладачем Лукашем Е.Я.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії суспільних та психологічних дисциплін, протокол № 1 від 28.08 2023р.

Голова циклової комісії

Галина ДУРДАС

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Сучасні напрямки психології»**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>Денна форма навчання</i>
Змістових модулів – 3	Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна дисципліна
	Спеціальність – 053 Психологія	Рік підготовки – 4
		Семестр – 7,8
Загальна кількість годин – 180	Освітньо-професійна програма «Психологія»	Лекції (37 год.)
		Практичні (52 год.)
		Самостійна робота (91 год.)
	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Вид контролю: 7 семестр – залік, 8 семестр – екзамен.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Дисципліна «Сучасні напрямки психології» на сучасному етапі розвитку освіти набуває все більш актуального значення, оскільки існує тенденція до розширення практичних та прикладних засад науки. Курс саме і спрямований на збагачення і поглиблення психологічних знань майбутнього психолога про напрямки сучасної психології, методи яких покликані бути засобами психологічної допомоги особистостям з психологічними утрудненнями.

Предметом вивчення «Сучасних напрямків психології» є різні напрямки і школи психологічної науки. У процесі вивчення дисципліни аналізуються питання, які розкривають сутність основних принципів та підходів психології, зокрема наукові погляди на психіку, особливості становлення психологічної думки в 20 та 21 століттях, специфіку розвитку психології як самостійної науки в концепціях сучасних психологічних напрямів і шкіл.

2.1. Мета вивчення дисципліни: дати уявлення студентам про різнобічність напрямків та шкіл сучасної психологічної науки.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- розкрити основні теоретичні положення сучасних напрямів психології;
- визначити внесок їх представників у розвиток психологічної науки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Сучасні напрямки психології» студент повинен:

знати:

- основні напрямки сучасної психології;
- наукові положення напрямків сучасної психології;
- засновників цих напрямків ;
- тенденції розвитку різних напрямків сучасної психології;

вміти:

- аналізувати та порівнювати основні психологічні напрями, школи та течії сучасності.
- визначати основні ідеї напрямків, аналізуючи твори науковців-психологів;

- визначити приналежність певних поглядів, теорій до того чи іншого напрямку психологічної думки;
- використовувати деякі з технік різних напрямків та шкіл.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- ФК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
- ФК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

2.4. Результати навчання:

- ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
- ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
- ПРН8. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.
- ПРН9. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Сучасні напрямки психології»

I СЕМЕСТР

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Класифікація сучасних напрямків психології.

Глибинна психологія.

Характеристика сучасних напрямків зарубіжної психології. Засновник глибинної психології – З. Фрейд. Структурний поділ психіки. Топографічна модель особистості. Психологічна природа сексуальності.

Тема 2. Основні положення класичного психоаналізу.

Історія виникнення психоаналізу. Основи класичного психоаналізу. Історія виникнення психоаналізу. Внесок З. Фрейда у заснування психодинамічної теорії. Принципи та методи психоаналізу. Свідомі та несвідомі аспекти особистості. Структура особистості за З. Фрейдом. Поняття про інстинкти. Ерос і Танатос. З. Фрейд про виникнення тривоги та неврозу. Захисні механізми психіки. А. Фрейд про механізми психологічного захисту (поняття захисного механізму, опис основних захисних механізмів: витіснення, заперечення, раціоналізація, ізоляція, регресія, реактивне утворення, проєкція, сублимація). Критичний аналіз науковців теорії З. Фрейда. Теорія нарцисизму. Теорія об'єктних відношень. Методи та принципи класичного психоаналізу. Поняття «перенесення», «опір». Поняття та види психологічних захистів психіки. Тлумачення сновидінь.

Тема 3. Психоаналіз суспільства.

Спільна свідомість: роль культури і медіа в формуванні суспільства. Походження культури та релігії. Психоаналіз літератури та мистецтва. Поняття прикладного психоаналізу. Конфлікти в суспільстві: розбір соціальних конфліктів з позиції психоаналізу. Ідеології та психологія: вплив політичних та релігійних переконань на психіку людини. Проблема Едіпового комплексу. Структура суспільства: психоаналітичний погляд на класові та соціальні різниці. Травми суспільства: аналіз війни, насильства та кризових ситуацій з позиції психоаналізу. Шляхи розробки та покращення суспільства: психоаналітичні методи та стратегії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Тема 4. Аналітична психологія Карла Густава Юнга як напрям у сучасній психології.

Психоаналіз К. Юнга. Аналітична психологія К. Юнга. Зміст поняття «символ» в аналітичній психології. Поняття архетипів. Структура особистості за К. Юнгом. Вчення про колективне несвідоме. Архетипи. Типи особистості за

К. Юнгом: екстраверти та інтроверти.

Тема 5. Індивідуальна психологія Альфреда Адлера.

Компенсація, гіперкомпенсація та почуття неповноцінності у теорії А. Адлера. Стиль життя. Творча сила — Я. А. Адлер про порядок народження або про різницю між старшими, середніми та молодшими дітьми у сім'ї. Вплив теорії А. Адлера на подальший розвиток психології. Мета (ціль) як психодіагностичний засіб. Механізми формування комплексу неповноцінності. Агресія та прагнення до переваги.

Тема 6. Соціальний психоаналіз

Концепція міжособистісної психіатрії Г. Саллівана. Психологічна теорія інтерперсональних відносин. Поняття «тривога» у концепції міжособистісної психіатрії. Соціальна обумовленість характеру людини. «Втеча від свободи» у гуманістичній концепції психоаналізу Е. Фромма. Феномен деструктивності та агресія.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

Тема 7. Неофрейдизм як напрям у сучасній психології.

Філософія неофрейдизму. Поняття про базальне почуття тривоги. Три групи невротичних потреб. Ідеалізована самооцінка. Соціокультурна психологія К.Хорні, вплив соціуму на особистість, поняття базової тривоги, причини неврозів, десять невротичних потреб, поняття «реальне Я», основні стратегії компенсації базової тривоги: орієнтація на людей, проти людей, від людей. Невротичні реакції в теорії К. Хорні. Гуманістичний психоаналіз Еріха Фромма.

Тема 8. Суть біхевіористичного напрямку.

Основні поняття біхевіоризму. Основні положення теорії біхевіоризму. Внесок біхевіористів у розвиток психології. Психологічні закономірності, що керують поведінкою особистості. Експерименти біхевіористів. Соціально-когнітивний «крен» у біхевіоризмі Соціально-когнітивна теорія А.Бандури. Звернення до когнітивних та соціальних чинників у вивченні поведінки людини. Поняття опосередкованого підкріплення. Дослідження моделей для наслідування. Теорія соціального научіння Дж.Роттера. Прогноз поведінки людини у складних ситуаціях (основні перемінні): потенціал поведінки, очікування, цінність підкріплення та психологічна ситуація. Основна формула прогнозу поведінки в специфічній ситуації: потенціал поведінки = очікування + цінність підкріплення. Основна формула прогнозу поведінки у повсякденних ситуаціях: потенціал потреби = свобода діяльності + цінність потреби. Поняття локусу контролю. Характеристики людей з внутрішнім та зовнішнім локусом контролю. Л.Берковиц: вивчення агресії.

Тема 9. Необіхевіоризм та його сучасні напрями.

Етапи еволюції біхевіоризму. Поняття про операціонізм. Когнітивний біхевіоризм Е. Толмена. Класичний необіхевіоризм. Огляд основних принципів та підходів необіхевіоризму, представлення вчених та їхніх досліджень. Розширення необіхевіоризму у сучасних психологічних напрямих. Аналіз інтеграції необіхевіоризму з когнітивною психологією, прийомів акцептанс-комітмент-терапії, контекстуальної поведінкової терапії та ін. Роль еволюційної психології. Пояснення впливу необіхевіоризму і еволюційної психології на сучасні психологічні теорії та відкриття. Практичні застосування. Представлення сфер, де успішно застосовується необіхевіоризм.

II СЕМЕСТР

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Тема 10. Екзистенційна психологія

Виникнення та поняття екзистенційної психології. Предмет вивчення, положення і підходи екзистенційної психології. Сутність екзистенційної психології. Філософські джерела екзистенційної психології. Основні поняття екзистенційної психотерапії: зустріч, досвід, переживання, аутентичність, самоактуалізація, цінність, буття, життєвий світ, життєва ситуація.. Психотехніки в екзистенційній парадигмі. Логотерапія В. Франкла. В. Франкл про пошуки сенсу життя. Смысл життя, свобода та відповідальність особистості у «логотерапії» Віктора Еміля Франкла. Основні напрями: 1. Вчення про прагнення до значення життя. Пошук значення життя. 2. Вчення про значення життя. 3. Вчення про свободу волі. Загальна характеристика екзистенційної психології. Основні питання екзистенційної психології – страх смерті, сенс життя і віри в Бога, самотності, відповідальності. Поняття буття-у-світі та небуття. Причини неврозів.

Тема 11. Его-психологія Еріка Еріксона

Основні ідеї та принципи Его-психології. Психосоціальні та вікові стадії розвитку особистості за Е. Еріксоном. Основні поняття: Я-кризи, Ідентичність, Розвиток Я-концепції. Вплив соціального середовища на розвиток Его-стадій. Критика і додаткові дослідження в галузі Его-психології. Застосування Его-психології в сучасному світі. Порівняння Его-психології з іншими психологічними теоріями. Практичні приклади застосування принципів Его-психології.

Тема 12. Гуманістична психологія

Причини та джерела виникнення гуманістичної психології. Гуманістична психологія як третя сила. Основні принципи гуманістичної психології. Витоки гуманістичної психології. Природа гуманістичної психології. А. Маслоу — духовний батько гуманістичної психології. Ієрархія мотивів. Поняття про

самоактуалізацію. Характеристика людини, що досягла самоактуалізації. К. Роджерс та його внесок у розвиток гуманістичної психології. Поняття про позитивну увагу. Тріада Роджерса.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Тема 13. Когнітивний напрям у сучасній зарубіжній психології.

Загальна характеристика когнітивного напрямку у психології. АВС-модель. Метафора комп'ютера до вивчення когнітивних процесів людини. Теорія особистісних конструктів Дж.Келлі. Конструктивний альтернативізм. Людина як дослідник. Поняття особистісного конструкту. Формування конструкту. Властивості конструкту. Типи особистостей: когнітивно складні та когнітивно прості. Дослідження проблем мовної комунікації, зростання інтересу до вивчення когнітивних процесів Дж.Міллером. Створення Центру когнітивних досліджень. Вивчення впливу інформації ззовні та когнітивних схем індивіда на реагування на нові ситуації. Когнітивно-афективна теорія особистості. Раціонально-емотивна теорія А.Елліса. Поняття про раціональні та ірраціональні переконання. Два види розладів: розлади Его та розлади комфорту. Критерії психічного здоров'я. «Кодекс» невротика. Когнітивна теорія А.Бека. основне завдання когнітивної терапії. Принцип самодопомоги та віра у ресурси людини як основа терапії Бека.

Тема 14. Прикладні аспекти сучасної психології.

Транзактний аналіз Е.Берна.

Транзактний аналіз Е. Берна. Структура особистості за Е. Берном. Сценарний аналіз. Поняття про его-стани (Батько, Дорослий Дитина). Поняття про транзакції: перехресні, паралельні, приховані. Поняття гри. Поняття сімейного сценарію.

Тема 15. Прикладні аспекти сучасної психології.

Гештальтпсихологія.

Гештальт-терапія Ф.Перлза. Передумови виникнення напрямку гештальтпсихології. Основні поняття: гештальт, цілісність, фігура і фон, принцип «тут і тепер», зосередження на відчуттях, контакт, границі тощо. Основні ідеї НЛП. Поняття НЛП. Трансперсональна психологія. Трансперсональна психологія як модель людської душі, у якій визнано значущість духовного і космічного виміру і можливостей для еволюції свідомості. Трансперсональний підхід до розуміння сутності людини С.Грофа.

Внесок у розвиток психології ХХ ст. вітчизняними вченими (Л. С. Виготський, Л. Я. Леонт'єв, А. Р. Лурія і Я. Я. Гальперін). Стратегія життя як ставлення до проблеми. Вчинок. Стратегія поведінки як стратегія вчинку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

Тема 16. Культурно-історична теорія Л. С. Виготського.

Опосередкування вищих психічних функцій. Знак як психологічне знаряддя. Соціальна природа вищих психічних функцій. Паралелограм розвитку. Рівень актуального розвитку та зона найближчого розвитку. Значення та смисл. Розвиток мови та мислення.

Тема 17. Діяльнісний підхід у психології.

Передумови виникнення діяльнісного підходу у психології. Діяльнісний підхід у роботах О.М. Леонтьєва. О.М. Леонтьєв про структуру діяльності. Застосування діяльнісного підходу при вирішенні проблем критеріїв психічного, виникнення і розвитку психіки та свідомості. Філософсько-психологічна концепція С.Л. Рубінштейна. Діяльнісний підхід у дослідженнях сприймання, пам'яті, мислення (О.В. Запорожець, П.І. Зінченко, А.А. Смирнов та ін.). Поняття провідної діяльності та проблеми вікової і педагогічної психології (Д.Б. Ельконін, П.Я. Гальперін, В.В. Давидов).

Тема 18. Сучасний стан та напрямки психологічних досліджень

Сучасна психологія та психотерапії. Трансперсональна психологія як модель людської душі. Позитивна психологія. Кросс-культурна та гендерна психологія. Перспективи розвитку психології в Україні в умовах війни.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Сучасні напрямки психології»

Назва теми		Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
I семестр				
Змістовий модуль 1.				
1.	Тема 1. Класифікація сучасних напрямків психології. Глибинна психологія.	2	2	4
2.	Тема 2. Основні положення класичного психоаналізу.	2	4	6
3.	Тема 3. Психоаналіз суспільства.	2	2	4
Змістовний модуль 2.				
4.	Тема 4. Аналітична психологія Карла Густава Юнга як напрям у сучасній психології.	2	2	4
5.	Тема 5. Індивідуальна психологія Альфреда Адлера.	2	4	4
6.	Тема 6. Соціальний психоаналіз	2	2	4
Змістовний модуль 3.				
7.	Тема 7. Неофрейдизм як напрям у сучасній психології.	2	4	6
8.	Тема 8. Суть біхевіористичного напрямку.	2	2	6
9.	Тема 9. Необіхевіоризм та його сучасні напрями.	2	2	4
II семестр				
Змістовний модуль 1.				
10.	Тема 10. Екзистенційна психологія	2	2	6
11.	Тема 11. Его-психологія Еріка Еріксона	2	4	4
12.	Тема 12. Гуманістична психологія	2	2	4
Змістовний модуль 2.				
13.	Тема 13. Когнітивний напрям у сучасній зарубіжній психології.	2	4	6
14.	Тема 14. Прикладні аспекти сучасної психології. Транзактний аналіз Е.Берна.	2	2	4
15.	Тема 15. Прикладні аспекти сучасної психології. Гештальтпсихологія.	2	2	6
Змістовний модуль 3.				
16.	Тема 16. Культурно-історична теорія Л. С. Виготського.	2	4	6
17.	Тема 17. Діяльнісний підхід у психології	2	4	6
18.	Тема 18. Сучасний стан та напрямки психологічних досліджень	3	4	7
	Разом	37	52	91

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

з дисципліни «Сучасні напрямки психології»

I СЕМЕСТР ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Класифікація сучасних напрямків психології.

Глибинна психологія.

Мета: розкриття різноманітності сучасних психологічних підходів і напрямків, зокрема глибинної психології, їхніх основних характеристик, основних концепцій та методів дослідження.

План практичного заняття:

1. Характеристика сучасних напрямків психології.
2. Засновник глибинної психології – Зигмунд Фрейд.
3. Структурний поділ психіки.
4. Топографічна модель особистості.
5. Психологічна природа сексуальності.

Тема 2. Основні положення класичного психоаналізу.

Мета: розкрити основні концепції, теорії та підходи класичного психоаналізу, розроблених засновником психоаналізу Зигмундом Фрейдом, більш детально дізнатися про структуру та функції людської психіки, процеси розвитку особистості, механізми психічних розладів та способи їх лікування.

План практичного заняття:

1. Історія виникнення психоаналізу.
2. Основи класичного психоаналізу.
3. Внесок З. Фрейда у заснування психодинамічної теорії.
4. Принципи та методи психоаналізу. З. Фрейд про виникнення тривоги та невроту.
5. Свідомі та несвідомі аспекти особистості.
6. Структура особистості за З. Фрейдом.
7. Поняття про інстинкти. Ерос і Танатос. Захисні механізми психіки.

Тема 3. Психоаналіз суспільства.

Мета: розкрити вплив соціальних структур, культури, ідеології та інших аспектів суспільства на психічні процеси і психологічні стани людей, щоб краще розуміти та аналізувати взаємозв'язок між індивідуальними психічними процесами та соціальною дійсністю, що в свою чергу може сприяти розвитку ефективних стратегій психологічної підтримки та соціальної адаптації.

План практичного заняття:

1. Спільна свідомість: роль культури і медіа в формуванні суспільства.
2. Конфлікти в суспільстві: розбір соціальних конфліктів з позиції психоаналізу.
3. Ідеології та психологія: вплив політичних та релігійних переконань на

психіку людини.

4. Структура суспільства: психоаналітичний погляд на класові та соціальні різниці.

5. Травми суспільства: аналіз війни, насильства та кризових ситуацій з позиції психоаналізу.

6. Шляхи розробки та покращення суспільства: психоаналітичні методи та стратегії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Тема 4. Аналітична психологія Карла Густава Юнга як напрям у сучасній психології.

Мета полягає в розгляді та аналізі внеску Карла Густава Юнга у розвиток психології, а також визначенні його впливу на сучасну психологічну практику, щоб краще зрозуміти концепції та ідеї аналітичної психології, а також їхнє застосування в практичній діяльності.

План практичного заняття:

1. Аналітична психологія К. Юнга.
2. Структура особистості за К. Юнгом.
3. Вчення про колективне несвідоме. Архетипи.
4. Типи особистості за К. Юнгом: екстраверти та інтроверти.
5. Причини розходжень у розумінні підсвідомого З.Фрейдом та К.Юнгом.

Тема 5. Індивідуальна психологія Альфреда Адлера.

Мета: розуміння основних концепцій цієї психологічної теорії, таких як почуття меншості, комплекси, влада розуму над тілом тощо; аналіз впливу дитинства, соціального середовища та індивідуальних переконань на психологічний розвиток людини.

План практичного заняття:

1. Почуття неповноцінності та компенсація.
2. Причини комплексу неповноцінності.
3. Неповноцінність особистості та шлях до влади над людьми.
4. Типи особистості у розумінні А.Адлера.
5. Порядок народження та його вплив на формування характеру.
6. Невроз у концепціях А.Адлера і його лікування .

Тема 6. Соціальний психоаналіз.

Мета: полягає в ознайомленні студентів з основними теоріями і поняттями цієї галузі психології, а також розумінні впливу суспільства на психіку людини. Вивчення цієї теми допоможе студентам у розвитку критичного мислення, розумінні внутрішніх конфліктів та психічних процесів, що відбуваються в людини в соціальному контексті. Також це допоможе студентам у розумінні міжособистісних відносин, взаємодії індивіда з оточенням та впливів

соціального середовища на поведінку.

План практичного заняття:

1. Концепція міжособистісної психіатрії Г. Саллівана.
2. Психологічна теорія інтерперсональних відносин.
3. Поняття «тривога» у концепції міжособистісної психіатрії.
4. Соціальна обумовленість характеру людини.
5. «Втеча від свободи» у гуманістичній концепції психоаналізу Е.Фромма.
6. Феномен деструктивності та агресія.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

Тема 7. Неофрейдизм як напрям у сучасній психології.

Мета: полягає в ознайомленні з основними принципами неофрейдизму, їх внеском у сучасну психологію, а також вивченні впливу ідей послідовників Зигмунда Фрейда на сучасні теорії та підходи у психології.

План практичного заняття:

1. Соціальний психоаналіз К. Хорні.
2. Поняття про базальне почуття тривоги.
3. Три групи невротичних потреб.
4. Ідеалізована самооцінка.
5. Орієнтація на людей від людей і проти людей.

Тема 8. Суть біхевіористичного напрямку.

Мета: полягає в тому, щоб студенти зрозуміли основні поняття, принципи та методи цього напрямку в психології. Суть біхевіоризму полягає в підкресленні важливості зовнішніх спостережуваних поведінкових проявів людини, в той час як внутрішні психічні процеси не є об'єктом вивчення. Вивчення цієї теми допоможе студентам розуміти основні підходи до вивчення людської поведінки, розвивати критичне мислення та аналізувати психологічні теорії.

План практичного заняття:

1. Психологічні закономірності, що керують поведінкою особистості.
2. Експерименти біхевіористів.
3. Соціально-когнітивна теорія А.Бандури.
4. Теорія соціального научіння Дж.Роттера. Локус-контроль.
5. Прогноз поведінки людини у складних ситуаціях (основні перемінні): потенціал поведінки, очікування, цінність підкріплення та психологічна ситуація.

Тема 9. Необіхевіоризм та його сучасні напрями.

Мета: ознайомлення з основними принципами необіхевіоризму як психологічного напрямку, а також з його сучасними розвитками та застосуваннями.

План практичного заняття:

1. Класичний необіхевіоризм. Основні принципи та підходи необіхевіоризму, представлення вчених та їхніх досліджень.
2. Розширення необіхевіоризму у сучасних психологічних напрямках.
3. Роль еволюційної психології. Пояснення впливу необіхевіоризму і еволюційної психології на сучасні психологічні теорії та відкриття.
4. Практичні застосування необіхевіоризму.

II СЕМЕСТР ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Тема 10. Екзистенційна психологія.

Мета: полягає в ознайомленні з фундаментальними концепціями та поняттями цієї галузі психології, розвитку критичного мислення, здатності аналізувати людські життєві ситуації та внутрішні конфлікти з погляду екзистенційних психологічних теорій. Також важливою метою є формування у студентів розуміння та сприйняття свого власного існування, пошук сенсу життя та способів самореалізації.

План практичного заняття:

1. Загальна характеристика екзистенційної психології.
2. Логотерапія В. Франкла.
3. В. Франкл про пошуки сенсу життя.
4. Смысл життя, свобода та відповідальність особистості у «логотерапії» Віктора Еміля Франкла.
5. Основні напрями «логотерапії» Віктора Еміля Франкла:
 - Пошук значення життя.
 - Вчення про значення життя.
 - Вчення про свободу волі.
6. Основні питання екзистенційної психології – страх смерті, сенс життя і віри в Бога, самотності, відповідальності
7. Причини неврозів.

Тема 11. Его-психологія Еріка Еріксона.

Мета: ознайомлення з основними концепціями та ідеями про его-ідентичність, соціальний розвиток, криз особистості та їх вплив на психічне здоров'я. Студенти також мають зрозуміти, які впливи мають різні етапи розвитку людини на формування її особистості та які стратегії можуть бути застосовані для підтримки позитивного розвитку особистості.

План практичного заняття:

1. Основні ідеї та принципи Его-психології.
2. Психосоціальні та вікові стадії розвитку особистості за Е. Еріксоном.
3. Основні поняття: Я-кризи, Ідентичність, Розвиток Я-концепції
4. Вплив соціального середовища на розвиток Его-стадій
5. Критика і додаткові дослідження в галузі Его-психології
6. Застосування Его-психології в сучасному світі. Порівняння Его-психології з іншими психологічними теоріями.

7. Практичні приклади застосування принципів Его-психології

Тема 12. Гуманістична психологія.

Мета: розуміння процесів, які лежать в основі людської поведінки та мотивації, вивчення концепцій гуманістичної психології, таких як самоактуалізація, самореалізація та емпатія, та їх вплив на індивіда в різних ситуаціях.

План практичного заняття:

1. Гуманістично-орієнтований напрям у психології.
2. Причини та джерела виникнення гуманістичної психології.
3. Основні принципи гуманістичної психології.
4. А. Маслоу — духовний батько гуманістичної психології.
5. Ієрархія мотивів.
6. Поняття про самоактуалізацію. К. Роджерс та його внесок у розвиток гуманістичної психології.
7. Тріада Роджерса.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Тема 13. Когнітивний напрям у сучасній зарубіжній психології.

Мета: ознайомлення з основними концепціями, теоріями та дослідженнями, які є основою когнітивної психології. Студенти повинні зрозуміти, як людина обробляє інформацію, як формує свої переконання, приймає рішення та вирішує проблеми.

План практичного заняття:

1. Загальна характеристика когнітивного напрямку у психології.
2. АВС-модель. Метафора комп'ютера до вивчення когнітивних процесів людини.
3. Теорія особистісних конструктів Дж.Келлі.
4. Поняття особистісного конструкту. Формування конструкту. Властивості конструкту. Типи особистостей: когнітивно складні та когнітивно прості.

Тема 14. Прикладні аспекти сучасної психології.

Транзактний аналіз Е.Берна.

Мета: ознайомлення з основними поняттями транзактного аналізу, його принципами, методами та техніками. Студенти також повинні зрозуміти, як транзактний аналіз може бути використаний в психотерапії, управлінні та міжособистісних відносинах. Вивчення цієї теми також сприятиме розвитку навичок спілкування, взаємодії та вирішення конфліктів.

План практичного заняття:

1. Поняття про его-стани (Батько, Дорослий Дитина).
2. Поняття про транзакції: перехресні, паралельні, приховані.
3. Поняття гри.
4. Поняття сімейного сценарію.

Тема 15. Прикладні аспекти сучасної психології.

Гештальтпсихологія.

Мета: розуміння основних принципів цієї психологічної теорії, ознайомлення з історією її розвитку та вивчення основних експериментальних досліджень, які підтверджують ці принципи. Також, студенти можуть вивчити практичні застосування Гештальтпсихології в різних сферах, таких як психотерапія, дизайн, мистецтво та інші.

План практичного заняття:

1. Передумови виникнення гештальт-терапії Ф.Перлза.
2. Основні поняття: гештальт, цілісність, фігура і фон, принцип «тут і тепер», зосередження на відчуттях, контакт, границі тощо.
3. Основи позитивної психотерапії Н.Пезешкіана. Поняття позитуму.
4. Поняття НЛП. Основні ідеї НЛП: гармонія і узгодженість, гнучкість, вибір, відкритість і толерантність, орієнтація на результат, точність, позитивне бачення світу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

Тема 16. Культурно-історична теорія Л. С. Виготського.

Мета: полягає в ознайомленні з основними принципами цієї теорії, в здобутті знань про психічний розвиток людини в контексті культурного середовища, а також в розумінні впливу соціальних і культурних факторів на формування особистості. Крім того, ця тема допоможе студентам у розвитку критичного мислення, вмінні аналізувати й обґрунтовувати власні думки щодо ролі культури у розвитку психіки людини.

План практичного заняття:

1. Опосередкування вищих психічних функцій.
2. Знак як психологічне знаряддя.
3. Соціальна природа вищих психічних функцій. Паралелограм розвитку. Рівень актуального розвитку та зона найближчого розвитку
4. Значення та смисл.
5. Розвиток мови та мислення.

Тема 17. Діяльнісний підхід у психології.

Мета: полягає в ознайомленні з теоріями підходу та методами психологічного дослідження, спрямованими на вивчення людської діяльності. Студенти повинні зрозуміти, як цей підхід допомагає розуміти і пояснювати поведінку людини, її вибір та прийняття рішень.

План практичного заняття:

1. Передумови виникнення діяльнісного підходу у психології.
2. Діяльнісний підхід у роботах О.М. Леонтьєва. О.М. Леонтьєв про структуру діяльності. Застосування діяльнісного підходу при вирішенні проблем критеріїв психічного, виникнення і розвитку психіки та свідомості.

3. Філософсько-психологічна концепція С.Л. Рубінштейна.
4. Діяльнісний підхід у дослідженнях сприймання, пам'яті, мислення (О.В. Запорожець, П.І. Зінченко, А.А. Смирнов та ін.).
5. Поняття провідної діяльності та проблеми вікової і педагогічної психології (Д.Б. Ельконін, П.Я. Гальперін, В.В. Давидов).

Тема 18. Сучасний стан та напрямки психологічних досліджень

Мета: полягає в тому, щоб студенти ознайомилися з сучасними досягненнями в області психологічних досліджень і зрозуміли основні напрямки розвитку досліджень.

План практичного заняття:

1. Сучасна психологія та психотерапії.
2. Трансперсональна психологія як модель людської душі.
3. Позитивна психологія.
4. Кросс-культурна та гендерна психологія.
5. Перспективи розвитку психології в Україні в умовах війни.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

№ з/п	Тематика	Години
1.	Тема 1. Класифікація сучасних напрямків психології. Глибинна психологія.	4
2.	Тема 2. Основні положення класичного психоаналізу.	6
3.	Тема 3. Психоаналіз суспільства.	4
4.	Тема 4. Аналітична психологія Карла Густава Юнга як напрям у сучасній психології.	4
5.	Тема 5. Індивідуальна психологія Альфреда Адлера.	4
6.	Тема 6. Соціальний психоаналіз	4
7.	Тема 7. Неофрейдизм як напрям у сучасній психології.	6
8.	Тема 8. Суть біхевіористичного напрямку.	6
9.	Тема 9. Необіхевіоризм та його сучасні напрями.	4
10.	Тема 10. Екзистенційна психологія	6
11.	Тема 11. Его-психологія Еріка Еріксона	4
12.	Тема 12. Гуманістична психологія	4
13.	Тема 13. Когнітивний напрям у сучасній зарубіжній психології.	6
14.	Тема 14. Прикладні аспекти сучасної психології. Транзактний аналіз Е.Берна.	4
15.	Тема 15. Прикладні аспекти сучасної психології. Гештальтпсихологія.	6
16.	Тема 16. Проблема онтогенезу моралі та моральності в українській і світовій психології.	6
17.	Тема 17. Ціннісно-культурні детермінанти становлення психологічного простору українців.	6
18.	Тема 18. Становлення української психології у другій половині ХХ століття.	7
Разом		91

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчальний процес передбачає проведення лекцій і практичних занять, самостійну роботу. Мова викладання – українська.

У процесі викладання дисципліни «Сучасні напрямки психології» використовуються такі методи навчання як:

- словесні (пояснення, лекція);
- наочні (ілюстрації, плакати, схеми, карти, мультимедійні файли);
- практичні (самостійна робота на занятті та позааудиторна діяльність, виконання розрахункових завдань);

- методи стимулювання обов'язку та відповідальності у студентів: переконання у значущості навчання, вимоги, вправи з виконання вимог, програмоване опитування;

- методи стимулювання інтересу до навчання: пізнавальні ігри, навчальні дискусії; створення ситуацій емоційно-моральних переживань; створення ситуацій пізнавальної новизни; створення ситуації зацікавленості;

- за ступенем самостійної роботи студентів: методи взаємодії викладача та студента (бесіда, дискусія); методи самостійної роботи студентів (самостійна робота з книгою, письмова робота, самостійна робота під керівництвом викладача);

- за особливостями навчально-пізнавальної діяльності студентів: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький;

- за джерелом інформації і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення); наочні (ілюстрація, демонстрація).

У навчальному процесі застосовуються: лекції, в тому числі із використанням засобів комп'ютерної техніки; практичні заняття; виконання самостійної роботи; робота в мережі Інтернет.

8. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

I СЕМЕСТР

Рубіжна атестація № 1	Директорська контрольна робота (№ 2)	Середній бал (№ 3)	Залік
25%	50%	25%	100%

II СЕМЕСТР

Рубіжна атестація № 1	Директорська контрольна робота (№ 2)	Середній бал (№ 3)	Екзамен	Разом
20%	25%	15%	40%	100%

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 100-бальною шкалою / ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	Рівень компетентності
<p style="text-align: center;">90-100</p> <p style="text-align: center;">A</p>	<p style="text-align: center;">Відмінно</p>	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу і показує при цьому високий рівень володіння теоретичними знаннями і практичними вміннями, відповідь його правильна, обґрунтована, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння здійснювати зв'язок теоретичних занять з практичними і реалізувати міжпредметні зв'язки. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.</p>	<p style="text-align: center;">Високий (творчий) рівень</p>
<p style="text-align: center;">85-89</p> <p style="text-align: center;">B</p>	<p style="text-align: center;">Дуже добре</p>	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичним вмінням з несуттєвими неточностями, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки з окремих питань навчального матеріалу.</p>	<p style="text-align: center;">Достатній</p>

<p>75-84</p> <p>С</p>	<p>Добре</p>	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється незначна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичним вмінням з певними неточностями та недоліками, достатньо проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.</p>	<p>рівень</p>
<p>65-74</p> <p>D</p>	<p>Задовільно</p>	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких виявляється середній рівень володіння теоретичними знаннями, розуміння навчального матеріалу, а також практичних вмінь. Здобувач освіти в цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти та події, робити певні конкретні висновки, недостатньо проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, виявляє недостатній рівень поінформованості у практичному застосуванні.</p>	<p>Середній рівень</p>
<p>60-64</p> <p>E</p>	<p>Достатньо</p>	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються мінімальні знання і розуміння навчального матеріалу, проте недостатньо вони глибокі та осмислені. Здобувач освіти на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, частково аналізує навчальний матеріал, проте при цьому робить неконкретні та неточні висновки, виявляє низький рівень поінформованості у практичному застосуванні.</p>	
		<p>Оцінюється завдання, що не</p>	

<p>35-5 FX</p>	<p>Незадовільно</p>	<p>виконане або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, викладає його уривчастими реченнями, безсистемно, відсутні висновки, узагальнення. Під час відповіді здобувач освіти допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коригуючих запитань, рівень володіння теоретичними знаннями і практичним вмінням не задовольняє мінімальні критерії. Обов'язкове складання повторного екзамену, заліку.</p>	<p>Низький рівень</p>
<p>1-34 F</p>	<p>Незадовільно</p>	<p>Оцінюється завдання, що не виконане, у здобувача освіти відсутні елементарні як теоретичні знання, так і практичні вміння. Обов'язкове повторне вивчення навчальної дисципліни.</p>	<p>Незадовільний рівень</p>

10. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Рівень компетентності
	Екзамен	Залік		
90-100	5 (відмінно)	Зараховано	A	Високий (творчий) рівень
85-89	4 (дуже добре)		B	Достатній рівень
75-84	4 (добре)		C	
65-74	3 (задовільно)		D	Середній рівень
60-64	3 (достатньо)		E	
35-59 (незадовільний рівень)	2 (незадовільно з можливістю повторного складання екзамену)	Незараховано (з можливістю повторного складання заліку)	FX	Низький рівень
1-34	2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	Незараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	X	Незадовільний рівень

11. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Тексти лекцій.
2. Завдання для практичних завдань.
3. Завдання для самостійної роботи.
4. Тести для перевірки знань студентів.
5. Засоби діагностики знань студентів.
6. Критерії оцінювання знань студентів.
7. Посібники.
8. Презентаційні матеріали.
9. Інтернет-джерела.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова:

1. Василенко Л., Савчин М. Вікова психологія : навч. посіб 5-те вид. перер. і допов. Київ : Академія. 2021. 376 с.
2. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2021. 388 с.
3. Колобич О. П. Загальна психологія: навчально-методичний посібник. Львів: Растр-7, 2019. 172 с.
4. Кутішенко В. Вікова та педагогічна психологія. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 128 с.
5. Скрипниченко О. В. Загальна психологія: підручник. К.: Каравела, 2019. 464 с.
6. Максименко С. Д. Загальна психологія: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2021. 272 с.
7. Москалець В. П. Загальна психологія: підручник. К.: Ліра, 2020. 564 с.
8. Патрико Т. Від практики до теорії: шлях становлення вікової психології як самостійної галузі знань. Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. 2019. Випуск 5. С. 42–50.

Допоміжна:

1. Дзюба Т. М., Коваленко О. Г. Психологія дорослості з основами геронтопсихології. Навч. посіб. для студентів внз ; за ред. проф. В. Ф. Моргуна. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2013. 172 с.
2. Дуткевич Т.В. Дитяча психологія. Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
3. Лисянська Т.Т., Лисянська Т.М., Співак Н.В., Співак Д.М. Загальна психологія: інформ. забезп. змісту практич. занять, індивід., самоств. роботи, модульного контролю знань студентів (спеціалізація «Психологія») Київ : Ін-т сучасн. підруч., 2007. 144 с.
4. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія: Практикум. Навч. посіб. Київ : Каравела, 2016. 224 с. (Рекомендовано МОН України.).
5. Нова українська школа: порадник для вчителя. за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.
6. Павелків Р.В. Вікова психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. – К.:

Кондор, 2011. 468 с.

7. Савчин М. В. Педагогічна психологія: навч. посіб. Київ : Академвидав, 2007. 422 с.

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Науковий журнал з соціології та психології. URL: <http://habitus.od.ua/>.
3. Матеріали наукової бібліотеки. URL: <https://r.donnu.edu.ua/DSpace>.
4. Освітній портал. URL: <http://www.osvita.org.ua>.
5. Бібліотека ЗУНУ. URL: <http://library.tneu.edu.ua>.
6. МОН України. URL: <http://www.education.gov.ua>.
7. Конвенція про права дитини (1989). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
8. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.